

Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. sausio 27 d. – vasario 23 d.
2025 m. 5-8 savaitės

Ellex Valiunas

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Mielieji,

Darbų gausa sulėtino mūsų kas savaitinio VP naujienlaiškio gimimą, todėl šis naujienlaiškis itin dosnus naujienomis bei mūsų įžvalgomis.

Šįkart pristatome naujienas apie Žaliųjų kriterijų aprašo pakeitimus, informaciją apie VPT kontrolės ir metodinės veiklos rezultatus ir kvietimą į šios institucijos organizuojamą konferenciją.

Kartu pristatome 10 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo sprendimų, kuriuose, be kita ko, taikant Teisingumo Teismo išaiškinimus, pateikiama daug naujų ir naudingų teisės aiškinimo taisyklių.

Dėl to atskiro Jūsų dėmesio reikalauja LVAT sprendimas dėl finansinių korekcijų skyrimą ir proporcingumo principo taikymą šios rūšies ginčiuose bei LApT sprendimas dėl neįprastai mažos pasiūlymo kainos vertinimo.

Kita vertus, atrodo, kad naujais išaiškinimais dėl savo įėgomis atliktų darbų vertinimo ir pateiktos informacijos pripažinimo kaip melagingos dar neatrado pastovios krypties. Laukia nauji iššūkiai.

Turiningo skaitymo!

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris,
Viešųjų pirkimų ir
valstybės pagalbos
praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

Nuo 2025-01-31 įsigaliojo Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo (**Žaliųjų pirkimų aprašas**) pakeitimai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2025-01-30 įsakymu [Nr. D1-11](#).

Žaliųjų pirkimų apraše buvo patikslintos šio aprašo 2 priedo nuostatos:

- 15 punkte „Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai“ atliktos techninės korekcijos, taip pat patikslintas minimalus aplinkos apsaugos kriterijus dėl pastatų tvarumo sistemų reikalavimo. Nustatyta, kad šis reikalavimas taikomas naujos statybos ypatingųjų statinių kategorijai priskiriamiems negyvenamosios paskirties pastatams.
- 3 punktas („3. Biuro įranga ir buitinė technika“), 4 punktas („4. Kompiuteriai, nešiojamieji kompiuteriai ir planšetės“), 6 punktas („6. Televizoriai ir monitoriai“), 22 punktas („22. Elektros lempos“), 25 punktas („25. Vandens šildytuvai (<400 kW)“) bei 26 punktas („26. Kelių projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai“) patikslinti atliekant technines korekcijas.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

- 1. VPT:** [skelbia](#), kad 2024 m. atliko 104 medicinos srities pirkimų, atrinktų pagal nustatytus brangių sveikatos technologijų įrangos kriterijus, dokumentų prevencinę peržiūrą. Atlikus prevencinę peržiūrą pirkimų vykdytojams buvo pateiktos 24 rekomendacijos, 20 pirkimų procedūros buvo nutrauktos tik pradėjus prevencinį darbą, t. y. pateikus prašymą pateikti dokumentus prevenciniam vertinimui. 51 pirkimo atveju pastabos ir (ar) rekomendacijos nebuvo teiktos. VPT vertinimu, šiame sektoriuje stebima gerėjanti situacija, t. y. prevencinis darbas, VPT parengti pavyzdiniai dokumentai padeda pirkimo vykdytojams išvengti bei sumažinti klaidų ir neatitikčių skaičių rengiant pirkimų dokumentus.
- 2. VPT:** [skelbia](#), kad 2024 m. atliko tarptautinių ir supaprastintų (išskyrus mažos vertės pirkimus) tiltų, viadukų statybos darbų, greitkelių, kelių tiesimo, kelio darbų pirkimų prevencinę priežiūrą. Susipažinti su pirkimo vykdytojams teiktomis rekomendacijomis galima [čia](#). VPT pastebi, pastaraisiais metais net 99,5 proc. pirkimų vykdytojų atsižvelgė į pateiktas rekomendacijas, 2023 m. metais šis rodiklis buvo – 98,7 proc.
- 3. VPT:** [atkreipia dėmesį](#), kad VPĮ 25(5) str. nuostata, kad perkančiosioms organizacijoms, kurių per einamuosius finansinius metus prekėms, paslaugoms ir darbams įsigyti sudaromų sutarčių bendra vertė neviršija 30 000 EUR be PVM, atliekant šiuos pirkimus, VPĮ reikalavimai (17 ir 96 str.) netaikomi, reikalauja PO jau iš anksto planuojant būsimą finansavimą įsitikinti, kad visais einamaisiais metais gaunant finansavimą nebus viršyta 30 000 EUR riba. Jei PO yra žinoma, kad finansavimas bus didesnis, nurodyta išimtis nėra taikoma ir jau nuo metų pradžios visi pirkimai turi būti vykdomi vadovaujantis VPĮ.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

- 4. VPT:** [praneša](#), kad 2025 m. atliks prevencinę peržiūrą dėl: *(i)* tarptautinių ir supaprastintų (išskyrus mažos vertės) pastatų statybos darbų pirkimų, kurių pagrindiniai BVPŽ kodai yra 45000000, nuo 45210000 iki 45217000, 45453000, 45453100, 45454000; *(ii)* pirkimų, kurie nebuvo teikti skelbti ES leidinių biurui ir nebuvo CVP IS, tačiau, priėmus sprendimą nustatyti laimėjusį pasiūlymą, pirkimų vykdytojai paskelbė savanoriško *ex ante* skaidrumo skelbimą.
- 5. VPT:** [kviečia](#) pirkimų sistemos dalyvius į **2024-03-07 konferenciją** „Tiekėjų kelias į viešuosius pirkimus: ar durys tikrai atviros?“. Konferencijoje pranešimus skaitys VPT specialistai, Specialiųjų tyrimų tarnybos atstovas bei pirkimus vykdančios organizacijos atstovės pranešimus. Šių metų konferencijos pagrindinės temos – konkurencijos didinimas viešuosiuose pirkimuose pritraukiant daugiau tiekėjų ir planuojami CVP IS tobulinimai bei praktiniai naudojimo klausimai. Konferencija prasideda 9 val., ją galima stebėti nuotoliu VPT [YouTube kanale](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: jau pagaminta prekė laikytina įrenginiu, kuris dėl savo specifikos yra konkrečiai perkančiajai organizacijai pritaikomas sprendinys (UAB „FIMA“ v Muitinės departamentas, 2025-01-28)

PO paskelbė stacionarios rentgeno sistemos pirkimą (Pirkimas). Ieškovas ginčijo Pirkimo laimėtojo pasiūlymo vertinimą dėl atitinkamų techninės specifikacijos reikalavimų vertinimo. Ieškovas taip pat kvestionavo Pirkimo laimėtojo pasiūlymo atitiktį reikalavimui pasiūlyti jau sukurtą produktą bei PO atsisakymą supažindinti su prekės gamintojo *ad hoc* parengtais aiškinamaisiais raštais dėl prekės atitikties, kurie papildė viešai prieinamą informaciją.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir ieškovo ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas nurodė, kad pagal Pirkimo sąlygas tiekėjai galėjo pateikti arba prekės techninius aprašus, bukletus ir kitą viešai prieinamą techninę medžiagą arba pateikti nuorodą į gamintojo interneto tinklapį, kuriame būtų nurodyta tiksli prekės techninė specifikacija. Nors ieškovas įrodinėjo, kad Pirkimo laimėtojas pasiūlė neegzistuojančią prekės modifikaciją (modelį), tačiau pagal prekės gamintojo raštą, pateiktą byloje, rentgeno sistemos, pasižyminčios skirtingomis charakteristikomis. yra gaminamos pagal kiekvieno užsakovo poreikius, nors visos jos gali būti paženklintos kaip vienas modelis. Gamintojas siūlomos sistemos charakteristikas pateikė Pirkimo laimėtojo nurodytame prekės aprašyme, kuris nebuvo duotas susipažinti ieškovui.

Antra, gamintojo konkrečiai PO poreikius atitinkančio modelio aprašymas atitinka Pirkimo sąlygose nurodytus techninius dokumentus, todėl PO pagrįstai nevertino informacijos viešai prieinamos interneto tinklalapyje. Pasiūlyme pateikta techninė dokumentacija atitiko patikimumo kriterijus. Pirkimo laimėtojo pasitelktas ekspertas taip pat patvirtino perkamų prekių specifiką ir gamintojų veiklos pobūdį to paties modelio prekes skirtingoms rinkoms siūlyti su skirtingomis charakteristikomis, juolab kad rentgeno įrenginiai nemasinės gamybos, gaminami individualiai, todėl jau pagaminto modelio siūlymas neįmanomas.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, Teismas nesutiko su leškovo argumentais, kad Pirkimo laimėtojo įrenginys neatitinka reikalavimo vaizdo įrašus saugoti 3 mėn., atsižvelgiant į tai, kad siūloma sistema užtikrina vaizdo įrašų saugojimą 90 d. Nors leškovas pagrįstai nurodė, kad kai kurie 3 mėnesiai, einantys iš eilės turi daugiau nei 90 d., tačiau pritartina pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad vaizdo įrašų saugojimo trukmė nesiejama su konkrečios datos pradžia ir pabaiga ar konkrečiais mėnesiais, bet nurodyta apibendrintai. Metuose yra 365 d., kurias padalinus iš 12 mėn. gaunamas sveikas 30 d. skaičius.

Ketvirta, Teismas atmetė kaip nepagrįstus leškovo argumentus, kad Pirkimo laimėtojo siūloma vaizdo stebėjimo sistema neatitinka reikalavimo dėl jautrumo šviesai. Pirkimo laimėtojo pasiūlytose kamerose buvo įdiegtas papildomas IR pašvietimas, kuris užtikrina reikalaujamą parametrą. Toks sprendinys užtikrina iškeltą reikalavimą šviesos jautrumui. Pirkimo sąlygose nebuvo draudžiama siūlyti kameras su papildomu funkcionalumu, skirtu pasiekti iškeltą techninį reikalavimą. Kitų reikalavimų, dėl kurių papildomas pašvietimas lemtų sprendinių nelygiavertiškumą nenustatyta.

Penkta, Teismas konstatavo, kad Pirkimo laimėtojo siūlytos prekės gamintojo techniniai aprašymai, skirti pagrįsti PO poreikius atitinkančios įrangos atitiktimi, yra konfidenciali informacija (komercinė paslaptis). Šiai išvadai nedaro įtakos tai, kad bazinių modelių charakteristikos viešai prieinamos gamintojo interneto tinklapyje.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: naujasis reguliavimas nedaro įtakos vidaus sandorių sudarymo išimtinumui (*UAB „Ekonovus“ ir UAB „Ecoservice“ v Ukmergės rajono savivaldybės administracija ir UAB „Ukmergės autobusų parkas“, 2025-01-28*)

PO su savo kontroliuojamu subjektu sudarė vidaus sandorį, kuris teismų buvo pripažintas kaip neteisėtas ir panaikintas, o šio sandorio (sutarties) trukmė sutrumpintas. PO, užuot pradėjusi atviro konkurso procedūras, sudarė naują tapataus turinio vidaus sandorį. Jos vertinimu, po šalių išnagrinėto ginčo pasikeitė teisinis reguliavimas – Konkurencijos įstatymo (KĮ) 2 str. ir Vietos savivaldos įstatymo (VSĮ) 55 str. leškovės sujungtose į vieną bylose ginčijo antrojo vidaus sandorio sudarymo teisėtumą.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą ir PO apeliacinį skundą atmetė.

Teismas pritarė pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad ginčijamas sandoris nesudarytas esant išimtinėms sąlygoms, t. y., sutartis negalėjo būti sudaryta organizuojant viešojo pirkimo procedūras, o kontrahento išrinkimas neužtikrintų įsigyjamos paslaugos nepertraukiamumą, prieinamumą ir kokybę. Teismo vertinimu, KĮ ir VSĮ naujos redakcijos nuostatos, kuriose įtvirtinta atviros (konkurencingos) procedūros išimtys, negali paneigti vidaus sandorių sudarymo išskirtinumo, kuris išplaukia iš VPĮ 10 str. nuostatų ir jų aiškinančios bendrosios ir konstitucinės jurisdikcijos teismų praktikos. Atsižvelgdamas į tai, Teismas konstatavo, kad vidaus sandorių sudarymo reguliavimas iš tiesų nepakito, juolab KĮ ir VSĮ nuostatose neįtvirtinta VPĮ taikymo išimčių, todėl šie teisės aktai nagrinėjamu atveju nereikšmingi. Tai išplaukia iš naujausios konstitucinės jurisprudencijos.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjų įrašymas į Nepatikimų tiekėjų sąrašą dėl esminės sutarties sąlygos vykdymo su dideliais ar nuolatiniais trūkumais yra savarankiška priemonė ir jai netaikomos sutarties nutraukimo sąlygos ir pagrindai (UAB „Tomadas“ v Šiaulių apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, 2025-01-30)

leškovas ir PO sudarė transporto priemonių nutempimo ir saugojimo paslaugų sutartį (Sutartis). PO Sutarties vykdymo metu kelis kartus informavo leškovą apie Sutarties vykdymo trūkumus – pavogtą transporto priemonę, pavogtas detales, nelaiku įvykdytą transporto priemonės nuvežimą ir kt. Atsižvelgdama į tai, kad iki Sutarties vykdymo pabaigos liko nedaug laiko, PO nusprendė Sutarties nenutraukti, o leškovui skirti Sutartyje įtvirtintą 5000 Eur baudą. Vėliau PO priėmė sprendimą įtraukti leškovą į Nepatikimų tiekėjų sąrašą (NTS) dėl esminių Sutarties nuostatų vykdymo su dideliais trūkumais, juolab PO nustatė papildomų jos pažeidimų. Byloje leškovas ginčijo jo įrašymą į NTS, o PO – baudos nesumokėjimą. Pirmosios instancijos teismas leškovo ieškinį patenkino, o PO priešieškinį atmetė.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir leškovo ieškinį bei PO priešieškinį atmetė.

Pirma, Teismas konstatavo, kad pagal Sutartį PO galėjo reikalauti sumokėti baudą tik nustačiusi Sutarties pažeidimus, tačiau neprivalėdama jos nutraukti. Sutartyje taip pat nustatyti intervalai tarp leškovo informavimo apie Sutarties pažeidimus, o Sutartyje netesybų taikymas nesiejamas su pažeidimų pobūdžiu ir CK 6.217 str. nuostatomis, kadangi, kaip nurodyta, Sutarties nutraukimas nebuvo būtina netesybų taikymo sąlyga. Tai, kad Sutartyje nedetalizuoti netinkamo jos vykdymo atvejai, nelemia atitinkamų Sutarties nuostatų pripažinimo kaip neaiškių, kadangi pagal CK 6.205 str. sutarties neįvykdymu laikomas bet kokios sutartinės prievolės neįvykdymas, netinkamas įvykdymas ar įvykdymo termino praleidimas.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas nurodė, kad VPĮ 91 str. 1 d. i kitose VPĮ nuostatose nedetalizuota, kokios sutartinės sąlygos laikytinos esminėmis. Toks kvalifikavimas priklauso nuo sutarties rūšies, jos pobūdžio, šalių išreikštos valios, susitarimo, įstatymo ir kt. VPĮ 91 str. 1 d. taip pat nedetalizuota sąvokos „dideli/nuolatiniai trūkumai“. Pirkimo ir Sutarties nuostatų turinio vertinimas leidžia konstatuoti, kad transporto priemonių saugojimas leškovo aikštelėje bei kokybiškas ir saugus transporto priemonių nuvežimas tam tikromis sąlygomis – buvo esminės Sutarties sąlygomis. Tai, be kita ko, išplaukia iš PO statuso ir jos vykdomų funkcijų.

Trečia, leškovas, net įspėtas apie netinkamą Sutarties vykdymą bei baudos apskaičiavimą, veiklos trūkumų neištaisė, šie trūkumai nebuvo epizodiniai ar formalūs, nesukėlę neigiamų padarinių, nes transporto priemonių savininkai galėjo suabejoti savo turto saugumu bei PO funkcijų tinkamu vykdymu. Pagal teismų praktiką didelių ar nuolatinių esminių sutarties vykdymo trūkumų pagrindas nesusietas su esminiu sutarties pažeidimu ar jos nutraukimu, todėl tiekėjo įrašymui į NTS šiuo pagrindu taikomos savarankiškos sąlygos. Taigi leškovo įrašymas į NTS dėl esminių Sutarties nuostatų nuolatinių trūkumų buvo pagrįstas, juolab kad tokia priemonė yra ne PO teisė, o pareiga.

Ketvirta, Teismas sprendė, kad PO turėjo pagrindą reikalauti netesybų, nes Sutartimi šalys susitarė ne tik dėl pastangų teikiant saugojimo paslaugas, bet ir konkretaus rezultato – transporto priemonių išsaugojimu. Dėl to leškovas negali gintis kitų asmenų neteisėtais veiksmais. leškovas – profesionalus saugotojas, jo atsakomybei nedaro įtakos kitų asmenų veiksmai. Kita vertus, Teismas konstatavo, kad PO praleido ieškinio senaties terminą, taikomą reikalavimams dėl netesybų, o leškovas teismo prašė jį taikyti. Taigi šiuo pagrindu PO priešieškiniis atmetamas.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

4. Lietuvos apeliacinis teismas: pretenzijų pateikimo ir ieškinio senaties terminai skaičiuojami vertinant pirkimo vertę, atsižvelgiant ne į bendrą dinaminės pirkimo sistemos (UAB „Skirtingi skoniai“ v VŠĮ „CPO LT“, Papilės Simono Daukanto gimnazija, UAB „Sotega“, 2025-01-30)

CPO vykdė maitinimo paslaugų pirkimą, siekiant sukurti dinaminę pirkimo sistemą (DPS), į kurią buvo įtrauktas ir leškovas. DPS vertė tarptautinė. CPO paskelbė konkretų maitinimo paslaugų pirkimą atitinkamos PO poreikiams patenkinti (Pirkimas). Pirkimo vertė nesiekė tarptautinio pirkimo vertės. leškovo pasiūlymas Pirkime buvo atmestas dėl neįprastai mažos kainos, o sutartis sudaryta po 5 d. leškovas iniciavo peržiūros procedūrą dėl šio sprendimo, tačiau jo pretenzija buvo palikta nenagrinėta, kadangi buvo gauta po sutarties sudarymo. Byloje iš esmės kilo klausimas, kaip skaičiuojami pretenzijos padavimo ir ieškinio senaties terminai, atsižvelgiant į tai, kad DPS vertė siekia, o Pirkimo vertė nesiekia tarptautinio pirkimo vertę.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) pirmosios instancijos teismo sprendimą patikslino ir leškovo ieškinį atmetė.

Teismas nesutiko su leškovo argumentu, kad, jei DPS vertė siekia tarptautinio pirkimo vertę, tai ir Pirkimas yra ne supaprastintas, o tarptautinės vertės, todėl jis nepraleido nei pretenzijos padavimo, nei ieškinio senaties termino. Teismas nurodė, kad DPS nėra pirkimo būdas, o tik priemonė, todėl peržiūros procedūros reguliavimas priklauso nuo Pirkimo vertės. Teismas konstatavo, kad leškovas praleido tiek pretenzijos padavimo, tiek ieškinio senaties terminą. Teisiškai reikšminga tai, kad leškovas pretenziją pateikė po sutarties sudarymo, todėl CPO pagrįstai jos nevertino.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

5. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas: skiriant finansines korekcijas projektų vykdytojams pirmiausia sprendina dėl realiai sukeltos žalos; kai įmanoma ją apskaičiuoti, netaikomos Gairės; nepratęstas sutarties vykdymo užtikrinimas ir civilinės atsakomybės draudimas reiškia esminį viešojo pirkimo sutarties pažeidimą tiekėjo kaštų sutaupymo aspektu **(Kauno miesto savivaldybės administracija v Centrinė projektų valdymo agentūra, 2025-02-05)**

Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA) PO vykdomoje viešojo pirkimo sutartyje (Sutartis) nustatė du pažeidimus – (i) netinkamai įsigytus papildomus darbus ir (ii) iš rangovo nepaprašyto pratęsto sutarties vykdymo užtikrinimo ir rangovo civilinės atsakomybės draudimo. Už šiuos pažeidimus kaip suponuojančius esminį Sutarties pakeitimą CPVA paskyrė bendrą 10 proc. finansinę korekciją.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Teismas) iš dalies patenkino PO apeliacinį skundą ir panaikino CPVA sprendimo ir pirmosios instancijos teismo procesinio sprendimo dalis dėl finansinės korekcijos skyrimo ir šį klausimą perdavė CPVA nagrinėti iš naujo.

Pirma, dėl papildomų darbų įsigijimo teisėtumo Teismas pirmiausia nurodė, kad Sutarties nuostatos nebuvo pakankamai detalios ir tikslios, jog tik jų pagrindu būtų galima vertinti papildomų darbų įsigijimą (VPĮ 89 str. 1 d. 1 p.), todėl šių veiksmų teisėtumas vertintinas įstatymo pagrindu (VPĮ 89 str. 1 d. 2 p.). Teismas nesutiko su PO, kad papildomų darbų įsigijimą pateisina statybų techninis reglamentas, kadangi apie jo nuostatas turėjo būti žinoma jau pirkimo procedūrų metu. Teismas konstatavo, kad įsigyti papildomi darbai neatitinka VPĮ 89 str. 1 d. 2 p. sąlygų – tiek dėl tiekėjo nepakeičiamumo, tiek dėl papildomų darbų vertės. Dviračių tako įrengimas galimas atskirai nuo asfaltuojamos gatvės tiek laiko, tiek materialiniais aspektais. Be to, papildomų darbų poreikis visuomet buvo žinomas, jų įsigijimas dėl projekto trūkumų dėl to nepateisinamas.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas atmetė PO argumentus, kad papildomų darbų įsigijimo teisėtumą patvirtina VPĮ 89 str. 2 d. (*de minimis* taisyklė), kadangi nustatė, jog šie darbai viršija 15 proc. Sutarties vertės. CPVA nevertino, kad papildomų darbų vertė turėtų būti mažinama atsisakomų darbų verte, kadangi šie darbai turi būti vertinami atskirai. Teismai iš esmės tokiam vertinimui pritarė.

Trečia, Teismas sutiko su CPVA ir pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad tam tikrą laikotarpį (3,5 mėn.) nepateiktas Sutarties vykdymo užtikrinimas ir rangovo civilinės atsakomybės draudimas lemia esminį Sutarties pažeidimą VPĮ 89 str. 4 d. nuostatų prasme. Vis dėlto Teismas nesutiko su vertinimu, kad tokiais veiksmais buvo pažeistas VPĮ 89 str. 4 d. 1 p. (būtų pritraukta daugiau tiekėjų), kadangi užtikrinimo ir civilinės atsakomybės dokumentų pateikimas yra privalomas, nė vienam ūkio subjektui nekilo teisėtų lūkesčių nevykdyti tokių pareigų ar šiuo pagrindu pakeisti Sutartį.

Tačiau, Teismo vertinimu, aptariamos aplinkybės lemia VPĮ 89 str. 4 d. 2 p. pažeidimą, kadangi rangovui leido sutaupyti pirmiau nurodytų dokumentų išdavimo kaštus, o PO nepasinaudojo teise į Sutarties įvykdymo užtikrinimą. Vadinas, buvo neteisėtai pakeista rangovo ekonominė pusiausvyra. Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad retroaktyvus draudimo galiojimas nepašalina nustatyto pažeidimo ir neturi reikšmės sprendžiant dėl Po veiksmų neteisėtumo.

Ketvirta, Teismas plačiai pristatė Teisingumo Teismo praktiką dėl finansinių korekcijų skyrimo žalos biudžetui nustatymo aspektu (C-175/23) ir konstatavo, kad remtis Gairėmis reikia neautomatiškai, taikant proporcingumo principą bei nustačius, kad neįmanoma tiksliai apskaičiuoti kilusios žalos. Taigi, kai konkreti žala (neteisėtai išlaidų suma) apskaičiuotina, ja ir turi būti remiamasi skiriant finansinę korekciją projektų vykdytojams. CPVA automatinis korekcijos apskaičiavimas pagal Gaires dėl to pripažintinas neteisėtu.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

6. Lietuvos apeliacinis teismas: techninės specifikacijos esminių reikalavimų neatitinkančių prekių pristatymas laikytinas tiesioginiu ir esminiu sutarties pažeidimu, įgalinančiu perkančiąją organizaciją nutraukti sutartį ir **(UAB „Aribolt“ v VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė, 2025-02-06)**

Tiekėjas (leškovas) kreipėsi į PO su prašymu pratęsti medicinos įrangos pardavimo sutartį (Sutartis), t. y., prekių pristatymo terminus, kadangi dėl prekių gamintojo religinės šventės Ramadano objektyviai negalės laiku pristatyti prekių. Kai prekės buvo pristatytos, PO nustatė jų neatitinkamą techninei specifikacijai. Leškovas, pripažinęs, kad kai kurių trūkumų neįmanoma ištaisyti, paprašė leisti pakeisti gamintoją (pristatyti naujas prekes) ir pratęsti Sutarties terminą 4 mėn. PO su tokiu prašymu nesutiko, dėl esminio Sutarties pažeidimo nutraukė Sutartį, o leškovą įrašė į Nepatikimų tiekėjų sąrašą (NTS). Leškovas užginčijo šiuos PO sprendimus, teigė, kad ne dėl jo kaltės buvo pristatytos netinkamos kokybės prekės, prekių trūkumai neesminiai ir sąlygoti pirkimo sąlygų reikalavimų interpretacijos, o Sutarties nutraukimas ir jo įrašymas į NTS yra neproporcingos priemonės.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą ir leškovo apeliacinį skundą atmetė.

Pirma, Teismas konstatavo, kad techninė specifikacija ne tik apibrėžia perkamų prekių savybes, bet ir yra būtina sąlyga viešojo pirkimo teisėtumui ir Sutarties vykdymo nuoseklumui užtikrinti. Leškovas pirkimo procedūrų metu techninės specifikacijos nuostatų neginčijo, todėl prisiėmė pareigą pristatyti visus reikalavimus atitinkančias prekes. Pirkimo dokumentuose nebuvo įtvirtinta jokių techninių reikalavimų atitikties išlygų ar alternatyvų. Vėlesnis iškeltų reikalavimų interpretavimas reiškia pavėluotą pirkimo sąlygų kvestionavimą. Pristatytos prekės neatitiko nustatytų reikalavimų net ir pasibaigus papildomam terminui, todėl leškovas neįvykdė savo sutartinių prievolių.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismo vertinimu, nustatyti trūkumai leido PO konstatuoti esminį Sutarties pažeidimą, kadangi: **(i)** PO prarado lūkestį, kad jai bus pristatytos tinkamos kokybės prekės; **(ii)** Sutarties pažeidimas nebuvo laikinas ar nereikšmingas, defektų negalima pašalinti; **(iii)** PO turi pareigą užtikrinti pirkimų tikslo ir viešųjų pirkimų principų laikymąsi. Teismas nurodė, kad prekių neatitiktis techninei specifikacijai yra tiesioginis pažeidimas, pažeidžiantis PO pagrįstus lūkesčius ir Sutarties tikslą.

Trečia, Teismas vertino, kad PO pagrįstai nepratęsė Sutarties termino papildomam 4 mėn. terminui, nes toks sprendimas būtų laikytinas esminiu Sutarties pakeitimu, kuris būtų leidęs dalyvauti didesniai skaičiui tiekėjų arba pateikti kitokius pasiūlymus. Taip būtų suteikta privilegijų leškovui, kurių neturėjo kiti ūkio subjektai, dalyvavę pirkime. Priešingi veiksmai pažeistų VPĮ 17 str. ir 89 str. nuostatas. Nesutikimas pratęsti Sutarties termino ir pakeisti siūlytų prekių gamintojo nekvalifikuotinas kaip PO nebendradarbiavimas. Dėl pirmiau nurodytų argumentų visumos leškovo įrašymas į NTS yra teisėtas.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

7. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjų atitiktis profesinio pajėgumo reikalavimui savo jėgomis atliktų darbų aspektu vertinama, atsižvelgiant į pirkimo sąlygose įtvirtintą kvalifikacijos vertinimo tvarką (UAB „Nemuno deltas projektai“ v Šilutės rajono savivaldybės administracija, 2025-02-13)

leškovas ginčijo viešojo pirkimo rezultatus dėl Pirkimo laimėtojo kvalifikacijos vertinimo. leškovo manymu, Pirkimo laimėtojo pasitelktas trečiasis asmuo (subtiekėjas), kurio pajėgumu remiamasi, ankstesnę sutartį vykdė ne vienas ir objektyviai negalėjo įgyti viso reikalaujamo profesinio pajėgumo, priešingai – savo jėgomis atliko tik labai mažą darbų dalį (iki 7 proc.). Dėl to, leškovo teigimu, Pirkimo laimėtojas ne tik neatitinka iškeltų reikalavimų, bet ir pateikė melagingą informaciją.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, leškovo ieškinį atmetė.

Teismas konstatavo, kad nei profesinį pajėgumą apibrėžiančioje sąlygoje, nei kitose nuostatose atskirai nebuvo įtvirtinta, kad tiekėjai, įrodinėdami savo pajėgumą, pateiktų duomenis tik apie savo jėgomis atliktus darbus. Šią PO valią atspindi ir tiekėjams nurodyti pateikti įrodomieji dokumentai ir informacija, pagal kurią reikėjo pateikti bendrą įvykdytų sutarčių vertę, atskirai neišskiriant savo jėgomis atliktų darbų vertės. Atsižvelgiant į tai, Pirkimo laimėtojas nepateikė melagingos informacijos.

*[ELLEX: mūsų vertinimu, šie Teismo išaiškinimai yra dviprasmiški ir neatitinka teismų praktikos. **Pirma**, nors Teismas nurodė, kad ginčo Pirkimo sąlygoje kartu buvo nurodyta, kad galima remtis ir bendrai vykdytomis sutartimis, tačiau reikia išskirti savo indėlį, vis tiek Teismas akcentavo Pirkimo sąlygos dalį apie bendrą įvykdytų sutarčių vertę; **Antra**, ES ir nacionalinėje jurisprudencijoje, kurioje buvo suformuluoti savų jėgų vertinimo kriterijai profesinio pajėgumo atitikčiai vertinti nebuvo kaip privalomi išskirti PO papildomi paaiškinimai ar patikslinimai, kaip bus vertinama savo jėgomis atliktų darbų vertė]*

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

8. Lietuvos apeliacinis teismas: jei tiekėjas išsamiai ir motyvuotai pagrindžia pirkimo laimėtojo kainos nejprastumą, perkančioji organizacija turi tikrinti jos pagrįstumą, nepriklausomai nuo to, kad ši nepatenka į VPĮ įtvirtintą prezumpciją (*UAB „STATMAX“ v Klaipėdos rajono savivaldybės administracija, 2025-02-17*)

leškovas užginčijo Pirkimo laimėtojo pateiktos kainos nenormalumą (nejprastai mažos kainos aspektu), tačiau PO atsisakė papildomai aiškintis pasiūlymo pagrįstumą dėl to, kad Pirkimo laimėtojo kaina nebuvo 30 proc. mažesnė už neatmestų tiekėjų pasiūlymų vidurkį. Atsižvelgdama į tai, PO leškovo pretenziją atmetė ir Pirkimo laimėtoju išrinko mažiausią kainą pateikusį tiekėją.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl Pirkimo laimėtojo pasiūlymo vertinimo neteisėtumo nepakeistą.

Pirma, Teismas nurodė, kad VPĮ įtvirtinta tiek nejprastai mažos kainos prezumpcija, tiek PO diskrecija vertinti, kad pasiūlymo kaina ar jos dalis yra nejprastai maža, net kai ji nesiekia nustatytos prezumpcijos ribų. Byloje nėra ginčo, kad Pirkimo laimėtojo kaina nepatenka į preziumuojamą nejprastai mažos kainos dydį, tačiau šalys nesutaria dėl PO diskrecijos vis tiek aiškinti Pirkimo laimėtojo kainos pagrįstumą įgyvendinimo.

Antra, Teismas pažymėjo, kad pagal Teisingumo Teismo 2023-05-11 sprendimą byloje Nr. C-101/22 P, kuriame buvo aiškinama ES institucijų viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų turinys ir jų taikymas, jei PO atrodo, kad pasiūlyta kaina yra nejprastai žema, ji turi patikrinti pasiūlytos kainos racionalumą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, pagal pirmiau nurodytą Teisingumo Teismo sprendimą PO negali prieš pirkimą nelaimėjusį ūkio subjektą remtis tuo, kad jai atrodo, jog pasiūlyta kaina nėra neišraiškiai maža. Jei tiekėjas motyvuotai užklausia, kodėl PO atliko tokį pirminį laimėtojo kainos vertinimą, PO privalo jam išsamiai atsakyti. Jei tiekėjui kyla pagrįstų abejonių dėl laimėtojo kainos pagrįstumo, PO privalo atlikti atitinkamo pasiūlymo kainos pagrįstumo vertinimo procedūrą ir dėl to motyvuotai atsakyti besikreipusiajam tiekėjui.

Ketvirta, Teismo vertinimu, Teisingumo Teismo teisės aiškinimo taisyklės yra privalomos ir taikytinos, nepriklausomai nuo ankstesnės nacionalinės jurisprudencijos ir PO bet kokiame atveju turi įvertinti, ar pagal motyvuotą tiekėjo kreipimąsi pasiūlyta kaina nėra neišraiškiai maža. PO priešingi veiksmai buvo formalūs ir neproporcingi, todėl ji turi iš naujo aiškintis laimėtojo kainos pagrįstumą.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

9. Lietuvos apeliacinis teismas: tai, kad tiekėjas ankstesnes sutartis vykdė kaip galimai neišviešintas subrangovas nepaneigia duomenų apie patirtį patikimumo (**UAB „Gevalda“ v. Joniškio rajono savivaldybės administracija, 2025-02-20**)

leškovas ginčijo Pirkimo laimėtojo pasiūlymo vertinimą, teigdamas, kad iš tiesų jis netenkina profesinio pajėgumo reikalavimo, kadangi darbus vykdė kaip neišviešintas subrangovas, be to, PO neįsitikino pateiktų duomenų tikrumu, todėl kartu nepagrįstai nesprenė, kad Pirkimo laimėtojas pateikė melagingą informaciją.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, leškovo skundą atmetė.

Teismas vertino, kad tai, kad Pirkimo laimėtojas pateikė perteklinius duomenis apie savo atitiktą profesiniam pajėgumui teisiškai nereikšminga, kadangi jam pakako tik dalies duomenų šiai patirčiai įrodyti. Be to, Teismas sprenė, kad tai, kad Pirkimo laimėtojas galimai sutartis vykdė kaip neišviešintas subrangovas nepaneigia duomenų apie patirtį patikimumo, juolab kad VPĮ neįtvirtinta pareiga viešinti subrangos sutartis. Teismo vertinimu, byloje nenustatytas rimtas faktų iškraipymas, o leškovas neįrodė priešingai. Pirkimo laimėtojas pateikė pagal Pirkimo sąlygas reikalautus įrodomuosius dokumentus. Bet kokiu atveju Pirkimo laimėtojas neturėjo sąmoningo siekio suklaidinti PO.

*[ELLEX: **pirma**, mūsų vertinimu, perteklinių duomenų nevertinimas VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. prasme prieštarauja LAT 2024-01-04 nutarčiai c. b. Nr. e3K-3-65-381/2024; **antra**, Teismo argumentai dėl neišviešinto subrangovo kvalifikacijos įgyties prieštarauja LAT 2017-02-28 c. b. Nr. e3K-3-106-690/2017, pagal kurią taip įgyta patirtimi negalima naudotis]*

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

10. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjas, iš perkančiosios organizacijos siekiantis prisiteisti negautų pajamų atlyginimą dėl nevykdytų viešųjų pirkimų, privalo įrodyti visas deliktinės atsakomybės sąlygas, įskaitant priežastinį ryšį; dėl pastarosios sąlygos tiekėjas turi pagrįsti, kad būtų sugebėjęs prisiimti naujų įsipareigojimų ir nebūtų kitų objektyvių kliūčių sudaryti sandorius (UAB „Skinest Baltija“ v AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir AB „LTG Cargo“, 2025-02-20)

leškovas 2010-2017 m. kaip viešųjų pirkimų laimėtojas PO ir jos patronuojamoms bendrovėms teikė įvairias prekes ir medžiagas už daugiau kaip 43 mln. Eur. Tačiau po 2017 m. PO ir jos patronuojamos bendrovės nebevykdė viešųjų pirkimų, todėl leškovo pajamos iš sutarčių krito iki ¼ mln. Eur. leškovas kreipėsi į teismus ir VPT, kurie pripažino PO ir patronuojamų bendrovių statusą (PO ar PS) ir jų pareigą pirkimus vykdyti pagal specialųjį teisinį reguliavimą. Atsižvelgdamas į tai, leškovas kreipėsi į teismą dėl 0,5 mln. Eur žalos (negautų pajamų atlyginimo) atlyginimo priteisimo. Pirmosios instancijos teismas, pakartotinai sprenddamas šalių ginčą ir antrą kartą skyręs teismo ekspertizę, leškovui priteisė beveik 0,2 mln. Eur. Šalys apskundė šį sprendimą: leškovas siekė gauti papildomų nuostolių atlyginimo, PO (ir patronuojama bendrovė) – įrodinėjo, kad tarp neteisėtų veiksmų ir negautų pajamų nėra priežastinio ryšio, juolab leškovo sudaromiems sandoriams 2018 m. buvo gautas LRV nepritarimas, todėl jis bet koku atveju (net jei viešieji pirkimai būtų paskelbti) nebūtų buvęs pripažintas pirkimų laimėtoju.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), panaikindamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, leškovo ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas nurodė, kad nėra ginčo, kad PO ir jos patronuojamos bendrovės pažeidė pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai bei laikytis įstatymų, t. y., pirkimus vykdyti pagal specialųjį viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą, todėl nagrinėjamu atveju neteisėti veiksmai kaip viena iš deliktinės atsakomybės sąlygų nustatyta (CK 6.248 str. 3 d.).

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad leškovas įrodė jam kilusios žalos (negautų pajamų) padarymo faktą ir dydį, todėl nagrinėjamu atveju nuostoliai kaip viena iš būtinų civilinės atsakomybės sąlygų nustatyti. Teismas pažymėjo, kad žalos dydžio įrodinėjimo našta tenka leškovui, jis šią pareigą įvykdė. Atsakovas privalėjo įrodyti leškovo argumentus paneigiančias aplinkybes (teisę paneigiančius faktus), tačiau jo argumentais leškovo teiginiai nenuneigti.

leškovas savo negautas pajamas įrodinėjo istorine patirtimi, t. y., kokią dalį anksčiau PO vykdytų pirkimų jis laimėdavo (28 proc.), šį dydį gretino su per dešimtmetį gautomis pajamomis iš sandorių su PO, teikė argumentus, ar galėjo pateikti prekes pigiau, nei jas be viešųjų pirkimų įsigijo PO, įrodinėjo savo pajėgumą prisiimti sutartinius įsipareigojimus su PO, kt. duomenis. Teismo ekspertizės taip pat vertino leškovo negautų pajamų dydį, o leškovas nepaneigė ekspertinių išvadų.

Trečia, dėl paskutinės civilinės atsakomybės sąlygos – priežastinio ryšio – Teismas nurodė, kad leškovas byloje turėjo įrodyti ne tik galimybę PO tiekti prekes mažesne kaina, nei ji jas įsigijo komerciniais sandoriais, bet ir įrodyti, kad jis apskritai turėjo pakankamų išteklių visoms PO komercinėms sutartims įvykdyti. Juolab kad leškovo veikla specifinė, ji apima ne tik Lietuvą, o ir kitas Europos šalis, jo buvusi apyvarta PO atžvilgiu svyrudavo nuo 12 iki 51 proc.

leškovas savo galimybę prisiimti įsipareigojimus grindė tik duomenimis apie savo darbuotojus, gautas paskolas ir pinigines lėšas, prekių tiekėjų pateiktą informaciją. Teismo vertinimu, šie duomenys nepakankami pagrįsti priežastinį ryšį – leškovo galimybę PO ir jos patronuojamų bendrovių naudai vykdyti papildomas sutartis (nei tas, kurias turėjo su kitais klientais tuo metu) ir dar mažesne kaina, juolab leškovas vykdo ir kitą veiklą – statybos rangą. Teismas kaip teisiškai pagrįstais pripažino PO argumentus, kad ankstesnes sutartis leškovas vykdė su trūkumais, todėl jos pajėgumai buvo nepakankami.

TEISMŲ PRAKTIKA

Ketvirta, Teismas pritarė PO ir patronuojamų bendrovių argumentams, kad nagrinėjamu atveju neegzistuoja priešastinio ryšio ir dėl to, kad ieškovas dėl LRV nutarimo, kuriuo anksčiau neleista sudaryti sandorius su PO, objektyviai nebūtų galėjęs būti pripažintas viešųjų pirkimų laimėtoju VPĮ 45 str. 2-1 d. 4 ir 5 p. pagrindais. Ši išvada išplaukia ir iš naujausios Teismo praktikos (c. b. Nr. e2A-468-790/2024). Ieškovo vidaus situacija, dėl kurios jis buvo pripažintas kaip keliantis grėsmę nacionaliniam saugumui, nepasikeitė, todėl PO ar jos patronuojamos bendrovės bet koku atveju nebūtų sudariusi naujų viešojo pirkimo sutarčių su ieškovu.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Ellex[®]

Baltic circle of legal excellence

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ - ellex.legal/lt/

